

KOLESELJ IZ CEDILIKE

Jože Šmit

*Kadar sonce zahaja,
dušica s sveta odhaja,
molite zdaj za Jožeka,
pjeba štajerskega!*

VISETI

med življenjem in smrtjo
in čakati,
kdaj bodo drugi pregnali
tvoje zasledovalce,
čakati
in držati v rokah škarje.

Kristus, to čakanje,
to prekleto čakanje!

Tako smo čakali,
ko je naš konvoj
blodil med minami,
tako smo čakali,
ko so s Scythie
grmeli topovi
in so zvočniki
venomer pozivali:

Attention, please,
attention, please...

To je bilo med Azori
in Gibraltarjem,
to je bilo,
ko se nam je nasmihala
Afrika,
mi pa smo si utirali
pot med minami,
sedem tisoč na Scythii,
sedem tisoč na vsaki ladji,

s trideset ladij
so bruhalo topovi
in z ene so vzletala letala,

kakor galebi za hrano
so pikirala na mine,

in to je bilo tisto morje,
po katerem smo hrepeneli,
po vseh štirih
in kakor smo mogli,
smo se plazili
k njegovim obalam
tam okrog Cherburga,
okrog Bayeuxa in Granvilla,

še prej pa so nas
kakor pesek metale v zrak
mine in granate,
še prej pa so nas v rovih
zasipavali tanki,
še prej pa smo streljali
svoje podoficirje
in komandante...

Kristus,
kako je vse tisto minilo,
zdaj pa je tu most
in pod njim
zelena reka strupa,
strupa,

ki ni kakor morska voda,
kajti morje so izbruhale ribe,
ta strup pa so povračala
človeška jetra,

človeška usta
so izbljuvala žolč,
v katerem je preveč grenkobe,
preveč sovraštva in zlobe,
da bi bil smrt,

zato se bodo te škarje
zarezale v vrstico,
da ne bo eksplozije,
da nas ta most preživi,
da ostane
še kaj žolča
za jutri in za vse tiste,
ki bodo korakali,
za vse tiste,
ki se vrnejo,
da bodo jokali za nami,

za vse tiste ...
... Kristus ... Hudič!

Epilog

OTROCI so trgali cediliko
in delali iz nje koleslje,
vsak svoj koleselj,
vsak svojega konja,
vsak svoj bič.

Eni so se peljali
na Japonsko,
drugi so se peljali
na Kitajsko,

in potem so šli v Afriko,
še posebej pa so šli
v Ameriko,
kajti to je bila
dežela sanj:

tam ti niso krave
uhajale na sosedovo,
tam ti ni oče
žugal s podstenja,
tam si ni mati
s predpasnikom brisala oči,

kadar je erkavalo tele,
kadar je klestila toča
in kadar so deca
odšla na potep,

ampak tega je že davno,
od takrat so potoki
spremenili struge,
od takrat je pomrlo
veliko otrok.

Nekaj sta jih vzeli
škrlatinka in davica,
nekaj se jih je utopilo
in eden je postal invalid,

a nikoli ni nobeden
od Kijeva do Stalingrada
nosil telečnjaka,
nobeden ni nosil
MG in protitankovske pesti,
nobeden ni stražil
Atlantikwalla,

in nobeden ni ubil oficirja,
tistega hudičevega majorja,
ki so mu rekli Zamorec.

to je storil samo on,
Zidaričev Jožek,

še prej pa je odvrigel tornister,
še prej pa je odvrigel MG,
še prej pa je odvrigel
protitankovsko pest.

In potem si je umil roke
in potem je vnovič
sedel na koleselj,
četudi ob morju

ne rase cedilika,
četudi ni bil več otrok,
a samo otroci se smejo voziti,

ker še niso videli krvi,
ker poznajo samo en most —
mavrico, ki se vzpenja
po dežju nad potokom,
ker poznajo eno samo,
lepo Ameriko,
ker trgajo cediliko
čistih rok . . .

Toda ni ga vabila Amerika,
vabila ga je Štajerska,

Kristus,
kako ga je vabila —
mimo Londona in Edinburga,
mimo Azorov in Gibraltarja,
mimo Gravine in Splita,

vabila in vlekla
ga je čez Velebit,
mimo Medaka do Bilaja,
vlekla ga je prav na most,
z vsemi štirimi ga je vlekla,

dokler se ni zataknilo kolo
koleslju iz cedilike,
dokler ni zadelo
ob trdi kanton . . .

Sto in sto
nas je drvelo mimo,
a nobeden ni videl voznika,
mrtvega voznika
ob koleslju,

nobeden tudi ni videl mosta,
kajti to je tako naravno,
da so na svetu reke

in je tako naravno,
da vodijo čeznje mostovi,
kakor so naravne vojne:

premalo je rok,
da bi nabirale cediliko,
premalo je rok,
da bi pletle koleslje,
premalo kolesljev
pripelje v deželo sanj.

Odlomek iz pesnitve, ki izide spomladi
pri založbi »Borec«

RAZPOKA V SONCU

Dimitrij Rupel

(Konec)

— Res ljubeznivo od vas, pravim hladno.

— Vaše revolucionarne izkušnje so velikega strateškega pomena za nas, tega vi ne morete oceniti... to beleži zgodovina.

Avtomobil se ustavi pred hotelom v stranski ulici. Pravijo, da bom sam v nadstropju, da ni ljudi ob tem času, zunaj je začelo deževati, mogoče začne tudi snežiti. To je tiste vrste vreme, ko si človek zaželi nekaj določnega, da se nekaj zgodi. To je zato, ker niti dež ne pada kot dež sicer pada, temveč bolj v ledeni, megličasti vlagi, da bi vsaj sneg, si rečeš, toda vreme vztraja v nedoločenosti. Koraki se potapljajo v preprogo, preproga kot da se umika, sploh nimam občutka, da sem zoper njo. Ko odklepam vrata in se s kratkim pogledom čez ramo prepričam o dejanski samoti, se mi zdi naloga pretežka. Vrata se udajajo kot svinčev zapah kakšne blagajne, komaj jih zmorem, kot bi nekdo počasi popuščal na oni strani, nato stopam po parketu, ki ne škriplje, kot se zgodi v dolgo nenaseljenih prostorih. Postelja je kot napeta koža.

Stopim do balkona. Gledam reko, kako je prešita z drobnimi dežnimi udarci. Siva je in ljudi skoraj ni na cesti. Kovčkov se mi ne ljubi odpreti. Ostali so v kotu, kot jih je pustil liftboy. Ležem in se ukvarjam s stropom. Premalo razpok, da bi se kaj prida dolgo vozil po njih.